

Spesialiteter

Tidsskriftet presenterer med dette en jubileumskavalkade, som vi håper vil synliggjøre medisinen mangfold og ambisjoner og visjoner i fagmiljøet. Invitasjonen til å skrive gikk bredt ut. Forfatterne fikk i oppdrag å beskrive og reflektere over sitt eget fagområde, med vekt på utviklingen de siste 25 år, status i dag og utfordringer de neste 25 år. Bidragene er redigert av Elisabeth Swensen.

Allmennmedisin

Vi har et av verdens beste helsevesener – hvor allmennmedisinen er et viktig fundament. Norske allmennpraktikere har høy integritet og høy faglig standard. Vi er faglig stolte, har god lønn og er ganske fornøyd med oss selv. Allmennmedisin har de siste 25 årene gått fra å være et «ikke-fag» i akademisk sammenheng til å bli et klinisk hovedfag i legeutdanningen, og det står respekt av spesialitetens videre- og etterutdanning. Fastlegeordningen fungerer rimelig godt, og det er bedre legedekning over hele landet enn på lenge. Til og med pasientene er stort sett fornøyd med allmennlegene. Men alt er ikke såre vel.

Faglige utfordringer

Allmennmedisinens styrke er faglige kompetanse forankret i nærmiljøet.

Den raskt økende og kompliserte kunnskapsmengden som genereres innen medisinen er en spesiell utfordring. Mangfoldet i faget medfører akselererende krav til oppdatering både i bredde og dybde. Samtidig foregår det en kontinuerlig justering av grenseoppganger mot andre spesialiteter og helsetjenesten for øvrig. En utfordring for allmennpraktikeren er å være seg bevisst egne faglige grenser.

Å holde hovedvekt på de kliniske aspektene i faget er en annen viktig utfordring. Daglig konfronteres befolkningen med useriøs helseinformasjon, slik som Dagbladets «10 spørsmål avslører risikoen for Alzheimer. Test deg selv!» – og fastlegekontoret fylles av engstelige, friske personer. Disse fortrengrer behandling og oppfølging

av syke mennesker som trenger hjelp. Å skulle løse alle samfunnets generelle problemer kan lett bli ødeleggende for faget.

Befolkningens ønske om tilgjengelighet og kontinuitet i lege-pasient-forholdet kombinert med allmennlegens tiltakende bevissthet om egne sosiale rettigheter kommer lett i konflikt. Dette fører til større praksisenheter og legevaktordninger som av mange oppleves som upersonlige og som en fragmentering av det medisinsk-faglige ansvaret.

De akademiske allmennmedisinske institusjonene ved våre fire universiteter er små, underfinansierte og sårbare. Undervisningsoppgavene er formidable, samtidig som miljøene kan bli tvunget til å legge ned viktige og grunnleggende undervisningsoppgaver. Allmennmedisinsk forskning er for tiden økonomisk sulteføret og langt på vei uten faglig styring. Faget trenger nye tanker, ny struktur og friske penger for å komme videre med den genuine, praksisnære allmennmedisinske forskningen.

Utfordringer fra samfunnet

Det er særlig tre områder i samfunnet som influerer på utviklingen av allmennmedisin: demografiske endringer, befolkningens forventninger og teknologiutviklingen.

Pasientgrunnet er i ferd med å endres. Antall personer over 80 år i Norge vil bli doblet de neste 30–40 år. Eldrebølgen – med samsykdommer, polyfarmasi, alderspsykiatri og demens – er i ferd med å bli en gedigen utfordring for primærhelsetjenesten. Tilsvarende vil flerkulturell endring i lokalmiljøet medføre behov for ny kunnskap, nye holdninger og nye ferdigheter for de fleste allmennleger.

Internett påvirker befolkningens informasjons- og kommunikasjonsmuligheter. Informasjon har lenge vært tilgjengelig for pasienter i form av bøker, ukeblader, aviser og TV. Det nye er mengden, kombinasjonsmulighetene og tilgjengeligheten av denne informasjonen på nettet. Den informerte pasient som kommer på kontoret, klasker 20 sider med Internett-utskrifter på pulten din, ser deg inn i øynene og sier «jeg vet like mye om dette som deg, doktor», er i ferd med å bli en ny, spennende utfordring for allmennpraktikeren.

Samfunnet er blitt langt mer forbrukerorientert de siste årtier. Nye pasientgrupper med høye, ofte urealistiske forventninger til helsetjenesten og bevisst sine forbrukerrettigheter vokser frem. Ikke bare er det faglige innholdet i helsetjenesten viktig, hvordan denne tjenesten synliggjøres og tilbys brukeren betyr også mye. Tilgjengelighet, kvalitetssikring og «valuta for pengene» er nøkkelord for den forbrukerorienterte pasient.

Nye muligheter inne bioteknologi blir en av de sterkeste endringsfaktorene. Genteknologien gir uante muligheter for diagnose og behandling. Stamcelledebatten pågår for fullt, på samme måte som tapping og oppbevaring av navlestrengblod som en «biologisk forsikring» for resten av livet blir diskutert. Er det etisk forsvarlig? Det er filosofien, etikken, religionen som kommer

Fra Bilder fra klinisk praksis, en bildepakke til bruk i veiledningsgruppene i allmennmedisin, laget av Torgeir Gilje Lid, lege, og Rune Eraker, fotograf. Foto Rune Eraker